

4 april 2010 om 12u12

Theater ~ Nog eentje en dan stop ik (* * *)

"Een, twee, drie ... kom, mijn manneke." Ze tilt haar groezelig witte hondje op en drukt het beestje tegen haar imposante boezem. Zijn voorpootjes legt ze elk langs een kant van haar uitgezakte hals. Zijn kopje drukt ze tegen haar hart. Zo zitten ze samen, wiegend, door het raam te kijken van het morsige café. De lucht is er dik van de sigarettenrook. De flatscreen televisie voert imposante worstelaars op en het biljartlaken vangt vooral de uitgedoofde blik van de potige vent met zijn lange, doffe haren.

De dame met het hondje ziet er vervaarlijk bleek uit. Alsof ze van porselein is. Een porseleinen mensje dat elk moment aan gruzelementen kan vallen. Dat het hondje haar maar goed vast en bij elkaar houdt.

Het mooiste theater gaat over de kleinste mensen

De vrouw uit café De Reiger in de wijk Antwerpen Noord straalt de broosheid uit die ook de 'bewoners' van het De Coninckplein – een eindje verderop – te vaak bezitten. Dat De Coninckplein is niet alleen een drukke doorsteekplaats van de trams. Het is ook het plein waarlangs de nieuwe Bibliotheek Permeke is neergepoot. En het is, bovenal, de haven van werklozen, (ex-)verslaafden en mensen die de pedalen van hun leven zijn kwijtgeraakt (voor even of voor altijd).

Gesneden koek voor de makers van MarthHa!tentatief. Dit gezelschap, waarvan Bart Van Nuffelen en Johan Petit de geestelijke vaders zijn, stelt zich al sinds zijn ontstaan in 1996 ten doel om het repertoire van hun stad te vertellen én te creëren. Beide theatermakers zijn geboren en getogen in Antwerpen en zien weinig graten in het insceneren van buitenlandse prachtfikties als de schone woorden zomaar voor het rapen liggen op de straatstenen van hun thuisstad.

Met hun nieuwe voorstelling, *De Vernissage*, starten ze een *Revue van het ontembare leven*. Die 'revue' zal anderhalf jaar duren en door de stad reizen. Op enkele markante plekken van 't Stad strijkt de karavaan neer om er voor en met de bewoners theater over hun omgeving – Antwerpen in het begin van de 21ste eeuw – te maken. Niet vanuit een misplaatst soort mededogen of nieuwsgierigheid, maar vanuit een honger naar de verhalen achter die wegdraaiende ogen en tandenloze monden.

En vanuit een behoefte om die zogeheten 'mislukkelingen' een hart onder de riem te steken en misschien een duwtje in de rug te geven. Een duwtje om effectief te stoppen met spuiten en drinken. Om écht terug te geloven in zichzelf. Om er terug van overtuigd

te raken dat het leven heus wel schoon is en dat het tot meer dient dan weggeschopt te worden van de ene stenen bank naar de andere.

De vernissage van de straatkunstenaars

"Laten we maar beginnen met die straatbewoners om te dopen tot straatkunstenaars", moeten ze bij MartHa!tentatief gedacht hebben. Dat klinkt alvast minder marginaal. Het klinkt zelfs hip. En zonder hip volk geen vernissages, dus...

De 'voorstelling' is een samenwerking tussen MartHa!tentatief, 'T Vlot straatpastoraat en het Activeringsteam van Free Clinic. Het publiek wordt in een industriële ruimte verwelkomd met hapjes en drankjes en kan – net als bij een echte vernissage – net voor de officiële opening van de tentoonstelling de werken al bekijken. Die werken zijn ontzettend gevarieerd. Van felle bloemschilderijen over ingetogen schetsen van katjes tot een ernstige portretfoto. Ze zijn het resultaat van een maandenlang kunstproject voor, met en door de bewoners van het De Coninckplein. Om hun eigenwaarde en zelfgevoel een beetje op te krikken. Maar evengoed als deel van het creatieproces van de uiteindelijke voorstelling.

Het uitzetten van dat ganse proces en het beschrijven van (de geschiedenis) van dit plein nemen danig wat tijd in beslag en zorgen voor een moeizame start van de voorstelling. Elke toeschouwer krijgt de informatie te horen via een koptelefoon (waarin de aangename vertelstem van acteur Gert Jochems weerklinkt). Dat zorgt eerst voor een wat geïsoleerde en verwarrende theaterervaring want je moet tegelijkertijd luisteren, je weg zoeken door de tentoonstelling, kijken naar de videobeelden van het plein en constant hapjes en drankjes aannemen of weigeren.

De voorstelling geraakt pas goed op dreef als de dienststers stoppen met over en weer rennen en de bewoners van het plein het ritme van de voorstelling overnemen en dirigeren. De houten panelen waaraan de kunstwerken hangen, worden verrolbare wanden die de industriële ruimte herschapen tot een abstracte verbeelding van het De Coninckplein. De mensen die op de foto's en de videobeelden te zien waren – en wiens kunstwerken aan de panelen hangen – blijken simpelweg tussen het publiek te staan, te zitten, te wandelen, te drinken of te coördineren. De pleinbewoners herschapen de ruimte langzamerhand tot hun ruimte. Met panelen, vloertekeningen én met de hulp van het publiek.

De ene toeschouwer krijgt wat koffers in de hand geduwd, de ander een masker, de imposante Afrikaan zet zich te rusten met een stapeltje boekjes op de schoot, ... Ineens voel je de tegelijkertijd desolate en broederlijke sfeer van het plein. Waar de mensen altijd willen vertrekken maar vaak veel te lang blijven hangen.

De Vernissage is een rakend portret van een fragiele plek in de stad. De creatie overtuigt vooral tijdens de meest ingetogen momenten. De momenten waarop iemand – een van de pleinbewoners – een stille scène speelt (terwijl zijn of haar verhaal in de koptelefoon te horen is) en al dan niet subtiel door de andere spelers aangemoedigd wordt. Met een blik, een glimlach of een opgestoken duim. "Zie je wel dat je het kunt!" Natuurlijk kunnen ze het. Nu nog geloven in het echte leven.

Els Van Steenberghe

De Vernissage, MarthA!tentatief. Gezien op 13 april 2010. Meer info:
www.marthatentatief.be